

Històries de sexe i violència

L'univers cultural és ple de referències encreuades entre sexe i violència. Només cal que pensem en eslògans com "Fem l'amor i no la guerra" o en obres mestres com *La taronja mecànica* (*A clockwork orange*), la pel·lícula de Stanley Kubrick basada en un llibre d'Anthony Burgess en què es barregen de manera impactant aquests dos aspectes del comportament. Malauradament, però, no cal recórrer a aquests referents culturals: tant en la violència de gènere com en les violacions, per exemple, es combinen macabrament aquests dos elements.

Ja fa temps que es van acumulant dades sobre l'origen genètic, neuroquímic i neurològic dels comportaments violents. Per exemple, se sap que en una part del cervell anomenada hipotàlem hi ha un conjunt de neurones l'activitat de les quals es correlaciona amb la violència, i s'han identificat diversos gens implicats en el seu control. Per aprofundir en l'estudi d'aquests mecanismes cerebrals, un grup de recerca de Califòrnia ha examinat quines neurones concretes s'activen durant la manifestació de conductes violentes. La principal novetat de l'estudi, realitzat en ratolins i publicat a mitjan febrer a la revista *Nature*, és que no només van visualitzar l'activitat individual de les neurones implicades, sinó que també les van activar i desconnectar experimentalment de manera específica.

En condicions normals, quan un ratolí mascle entra dins el territori d'un altre mascle, aquest últim intenta foragitar l'intrús de manera violenta. En canvi, quan hi entra una femella, s'hi aproxima per in-

DAVID BUENO

GENETISTA

tentar copular. Aquests investigadors han enregistrat l'activitat neuronal en els dos casos: l'entrada d'un mascle els havia de permetre veure quines neurones s'activen quan es desencadenen comportaments violents i l'entrada d'una femella era el control per validar l'experiment, ja que el mascle no exhibeix comportaments violents vers ella. Com era d'esperar, van identificar moltes neurones que s'activen de manera específica quan es manifesta el comportament violent, i també altres que s'activen mentre els ratolins copulen.

La sorpresa, però, va ser que van identificar un grup nombrós de neurones que s'activen de la mateixa manera en ambdós casos. És més, quan els investigadors activaven o desactivaven experimentalment determinades neurones de manera controlada, aconseguien

El sexe i la violència comparteixen determinats circuits neurals al cervell. Potser per això hi ha qui fa associacions malaltisses

suprimir el comportament violent entre mascles sense alterar el comportament copulador vers les femelles, o bé, significativament, bescanviaven el comportament copulador vers la femella per un de violent. La conclusió de tot plegat pot semblar senzilla, però les implicacions són impressionants. La conclusió és que la reutilització parcial d'uns mateixos circuits neurals tant per al sexe com per a la violència permet als ratolins mascles respondre de manera molt eficient i adequada a cada circumstància concreta, lluitant o aparellant-se (aquest experiment no s'ha fet en femelles perquè són molt menys proclius als comportaments violents).

Les implicacions, en canvi, provenen del fet que, malgrat que les estructures cerebrals humanes són més complexes i les xarxes del cervell social més sofisticades, el nostre hipotàlem té uns circuits neurals extremament similars. Potser per això hi ha qui tendeix a fer associacions malaltisses entre sexe i violència. És molt possible que determinades alteracions neurològiques i/o genètiques puguin explicar, en alguns casos, determinats comportaments humans com la violència de gènere, i també la gran dificultat de reinserció d'aquestes persones i dels violadors. El coneixement d'aquests circuits neurals i de les alteracions implicades en aquests comportaments tan terribles potser farà que ens haguem de replantejar conceptes claus del sistema judicial com el de responsabilitat, però el més important és que ens permetrà pensar en tractaments que facilitin la reinserció d'aquestes persones, cosa que evitarà patiment a hipotètiques futures víctimes.